

O B S A H

Předmluva	11
Seznam zkratk	13
Část první – Založení státu (1918–1921)	17
<i>I. kapitola – Zahraníční odboj a domácí politika na cestě</i>	
<i>k 28. (a 30.) říjnu</i>	19
1. Rozdělení české politiky na loajální a protirakouskou	19
2. Revoluční léta 1917 a 1918	24
<i>II. kapitola – Národní převraty a dobývání území tvořícího se</i>	
<i>Československa</i>	33
1. Český národní převrat – 28. říjen 1918	34
2. Německý převrat: Deutschböhmen, Sudetenland, Deutschsüdmähren, Böhmerwaldgau – a jejich konce	37
3. Slovenský národní převrat a dobývání Slovenska	44
<i>III. kapitola – Poválečná bída, sociální hnutí a bouře</i>	49
1. Zdravotní stav obyvatel, ceny a mzdy	49
2. Sociální bouře a hnutí, jejich důsledky, sociální politika státu	54
3. Nový měnový systém a co s ním souviselo	60
<i>IV. kapitola – Státní moc První republiky – národně revoluční diktatura</i>	
<i>v akci?</i>	63
1. Popřevratová konstrukce státní moci a její vývoj	63
2. Trnitá cesta k prvním (obecním) volbám	68
3. Výsledky obecních voleb a jmenování rudozelené koalice	71
Závěrem: výsledek státního převratu a založení samostatného státu – Republiky Československé	74
<i>V. kapitola – Problémy levostředé Tusarovy koalice</i>	77
1. Slovenská (Hlinkova) krize	77
2. Hospodářská demokracie? Socializace? Zatím ne, jen bezmoc nad černým trhem, „tovární teror“ a závodní rady a výbory	80
<i>VI. kapitola – Českoslovenští Němci. Návrat německé politiky do</i>	
<i>Československa</i>	83
1. Výsledky sčítání lidu 1910 a 1921. Němci v Českých zemích, jejich počet a relativní čísla	84

2. Vstup německé politiky do československého státu	90
3. Výsledky prvních jednání německých stran s vládou	94
VII. kapitola – Instalace parlamentní demokracie v Československu <i>a její sestup na dno poválečné revoluční krize</i>	97
1. Parametry definitivní ústavy a její tvůrci	99
2. Spory a vády o ústavu a zákony s ní související a jejich výsledky .	106
3. Československá republika jako součást versailleské mírové soustavy	113
4. První parlamentní volby První republiky, jejich výsledky a následky	123
5. Druhá Tusarova koalice v horkém létě 1920	130
VIII. kapitola – Konsolidace parlamentárně demokratického <i>Československa, její problematické metody a výsledky</i>	137
1. Záříjový převrat v sociální demokracii a jeho výsledky	137
2. Pětka	139
3. Prosincové narovnání s revolučními socialisty	142
4. K vládě Pětky a odborníků	147
IX. kapitola – Aparáty státu a vládní a stranickopolitické elity	152
1. Aparáty státu obecně	152
2. Administrativa	154
3. Policie a četnictvo	160
4. Armáda	163
5. Vládní a stranickopolitické elity	169
X. kapitola – Věda a školství v převratové a převratné době	178
1. Věda v době převratů a československé revoluce	178
2. Školy a odborné instituce a zařízení ruské a ukrajinské emigrace	186
3. Základní a střední školství ve vírech národní revoluce	187
Závěrem	190
Část druhá – Přes krizi k rozmachu aneb Československá revoluce hospodářská, sociální a kulturní	
<i>Nový stát v Evropě a ve světě kapitálu (1918–1924)</i>	194
Úvodem a na vysvětlenou	194
1. Československá revoluce hospodářská	194
2. Československá revoluce sociální	196
3. Kultura v československé revoluci	197
XI. kapitola – Československá revoluce v hospodářství	197
1. Rakousko-uherské dědictví v Evropě a ve světě	197
2. Češi a Němci v hospodářství Českých zemí	203
3. Do kterého okamžiku vývoje světového a evropského hospodářství se narodilo Československo?	208
4. Překonávání válečného rozvratu, nostrifikace akcií, jejich repatriace a první fáze poválečného vzestupu	211

XII. kapitola – <i>Obtížná východiska z poválečné hospodářské krize – České země v hospodářské Evropě a ve světě</i>	220
1. Benešova koalice doma a za hranicemi	220
2. Hospodářská deprese a cesta z ní deflačním utrpením za Švehlova premiérství	226
3. Kritický počátek a neméně kritické rozuzlení roku 1923	233
XIII. kapitola – <i>Hospodářské elity Českých zemí a jejich priority</i>	239
1. Vůdčí skupiny české finančně průmyslové elity	239
2. Rodinný kapitál a jeho bankovní domy a koncerny – bankovní dům Petschků a koncern Baťův	247
3. Mezinárodní obchod po Velké válce a České země	253
4. Mezinárodní spojení českého kapitálu – zahraniční kapitál v Českých zemích	260
XIV. kapitola – <i>České země a jejich obyvatelé</i>	266
1. Počet obyvatel Českých zemí a jeho vývoj za Velké války a během československé revoluce	266
2. Hustota osídlení Českých zemí	269
3. Sňatky, narození, úmrtí, tzv. přirozený vývoj obyvatelstva a vystěhovalectví	271
4. Venkov a město – urbanizace a její vývoj	277
5. Praha, metropole státu a matka měst. Hlavní zemská města Brno, Opava a Bratislava	284
6. Sociální rozvrstvení obyvatel Českých zemí	297
7. Dělnictvo a zaměstnanci – stupeň proletarizace společnosti	300
8. Hospodářské elity dělnictva a zaměstnanců	307
9. Formování a vývoj průmyslově rozvinutých a zaostávajících oblastí českých zemí	310
XV. kapitola – <i>Nejen chlebem... Náboženství a církev v Českých zemích</i>	315
1. Konce katolického reformního hnutí	315
2. Protináboženská nálada, protikatolické církve a hnutí	317
3. Nábožensko-politická normalizace dvacátých let	321
4. Duchovní život církví a jeho literatura	324
XVI. kapitola – <i>Média doby. Noviny a novináři, rozhlas</i>	326
1. Noviny	326
2. Denní tisk politických stran	327
3. Nezávislý nebo alespoň nestranický denní tisk	331
4. Německý denní tisk	333
5. Revue – žurnály, týdeníky, čtrnáctideníky	334
6. Koncerny a vliv státu, cenzura	335
7. Československý rozhlas a zpravodajský film	338
8. Novinářské a publicistické elity	339

XVII. kapitola – Umění dne a okamžiku – kabaret, šanson, satira a plakát ve službách věci	342
Závěrem	344
Část třetí – Zlatá léta (1924–1929)	346
Úvodem	346
XVIII. kapitola – Evropa a Československo – Československo v Evropě za éry pacifismu	347
1. Z poválečného vývoje evropských států	348
2. Dawesův plán	358
3. Ženevský protokol	360
4. Locarno	361
5. Česko-německé vztahy na skřipci „křehké stability“ mezinárodních vztahů	364
6. Briand-Kellogův pakt a Youngův plán. Kvality československé diplomacie a její elitní sbor	367
XIX. kapitola – Česká a československá politika zlatých let	369
1. Změny a přesuny v politických stranách a přípravy k druhým parlamentním volbám	370
2. Výsledky voleb z 15. listopadu 1925 a jejich následky	376
3. Vládní jazyková nařízení	382
4. Od úřednické vlády k vládě československo-slovensko-německé	387
5. Politická přeskupení a stranické krize – sociální demokraté, křesťanští sociálové a komunisté; aféry – Jiří Stříbrný a Radola Gajda	392
6. Nástup a činy mezinárodní „panské koalice“	399
7. Třetí volba prezidenta republiky	403
8. Správní reforma a zemské volby	404
9. „Hrad“ – pokus o elitu elit	407
XX. kapitola – Tučné roky konjunktury a její výsledky	416
1. Průmyslová konjunktura a některé její technologické a technické parametry	418
2. Státní vliv a jeho zásahy do ekonomiky, vnitřní organizace průmyslu	426
3. Podnikatelé a manažeři české konjunktury	429
4. Obyvatelstvo: Další zprůmyslnění Českých zemí za konjunktury. Růst středních vrstev	431
5. Zahraniční obchod jako měřítko vyspělosti hospodářství Českých zemí v době konjunktury	434
XXI. kapitola – Venkov Českých zemí v revoluci a v reformě	439
1. Hospodaření na venkově v Českých zemích před Velkou válkou, za války a v první fázi československé revoluce	441
2. Zápas o pojetí pozemkové reformy a její příprava	454

3. Krušné začátky – první kroky pozemkové reformy	461
4. Pozemková reforma mění český venkov	463
5. Výsledky a důsledky – mezinárodní srovnání	470
6. Odčičujeme Bílou horu! – národní aspekty pozemkové reformy	479
7. Osudy pozemkové aristokratické elity za pozemkové reformy v Českých zemích	489
8. Pozemková reforma a vývoj zemědělské výroby a její techniky .	490
XXII. kapitola – Rozvoj obyvatelstva Českých zemí za konjunktury. <i>Sociální aspekty</i>	496
1. Obyvatelstvo Českých zemí	496
2. Urbanizace – městské obyvatelstvo Českých zemí	501
3. Vývoj sociálního postavení dělnictva a zaměstnanců a nových nižších středních vrstev v Českých zemích	509
4. Úspěchy a prohry státní sociální politiky v Českých zemích	518
XXIII. kapitola – Rozkvět školství a humanitních věd	523
1. Školství ve 20. letech	524
2. Vývoj některých humanitních věd	527
a. Právní věda a literatura	527
b. Historici a dějepisectví	529
c. Filozofie, religionistika, estetika, sociologie, filologie	531
XXIV. kapitola – Jenom v zdravém těle může sídlit zdravý duch...	533
1. Tělovýchova a sport a jejich organizace	533
a. Tělovýchovné organizace	533
b. Sport	539
2. Turistika, ochrana přírody a památek	542
3. Skauti a trampování – návrat k přírodě	546
XXV. kapitola – 1929 – rok přelomu	549
1. Kritický stav vládní koalice. Na cestě k dalším předčasným volbám	550
2. Třetí parlamentní volby 27. října 1929 a jejich následky	557
Závěrem	563
Ediční poznámky	567
Seznam citované literatury	570

nahlížena z více stran. Řešil jsem je zpravidla tak (i kvůli úspore místa), že jsem vyklad odkazoval ještě na další kapitoly.

Snaha vyložit takto široce pojaté dějiny Českých zemí jak ve věcných (např. pozemková reforma), tak v časových souvislostech, jež řadí příčinnosti v jiném směru, mne nutila ke kompromisům. Nepovažoval jsem za možné zcela od sebe oddělit politické dějiny 20. let od hospodářských, sociálních či kulturních a pojednat je vždy samostatně, protože to rozbíjí přirozené dějové souvislosti. Kombinoval jsem obě